

Vicenç PAGÈS JORDÀ,
Robinson.
Barcelona: Empúries, 2017, 190 p.

L'anhel de sobrietat sembla un ideal recurrent en alguns creadors, que després d'una producció més o menys exuberant, experimenten la necessitat d'obviar tot allò que consideren prescindible. En literatura, el criteri sobre què és i què no és essencial proposa una gamma de solucions tan convincents com contradictòries. Vicenç Pagès Jordà demostra amb *Robinson* que l'aposta més *plausible* és la que es basa indefectiblement en la consciència sobre el fet literari i que un bon indicador de l'èxit sol ser la coherència entre el propòsit que duu l'autor a escriure un text i el resultat que acaba oferint als lectors.

Sembla que a l'hora d'escriure *Robinson* un dels valors suprems de l'escriptor ha estat el del «plaer d'explicar una història» (Josep M. Fonalleras, «*Robinson*, de Vicenç Pagès Jordà: història d'un llit i d'H», *El Periòdic de Catalunya. Icult. Llibres*, 18-10-2017, p. 56-57), una idea que pot semblar una mica vaga, però que inspira tota una poètica fonamentada en una austeritat franciscana. Què hi trobem, a *Robinson*? Una història; gairebé únicament una història: la narració d'una sèrie de vicissituds, d'aventures, que ocorren a l'únic personatge amb nom de la novel·la, l'H. Ni tan sols amb l'encantador protagonista el narrador s'ha permès la coqueteria d'un nom sencer, o d'una inicial sonora. La resta de personatges, pocs, s'identifiquen a partir de la funció que acompleixen en relació amb H: la mare, el pare, l'advocada, els veïns... etc.

Amb els possibles elements contextuals passa una cosa semblant. Després de la concreció i la referencialitat de *Dies de frontera* (2014) i, abans, d'*Els jugadors de Whist* (2009), en els quals Figueres, l'Alt Empordà i la Jonquera eren elements destacadíssims en la construcció narrativa, *Robinson* passa en un lloc sense nom, amb personatges sense nom i amb uns elements contextuals absolutament superflus. Per què? Perquè tot passa al llit, a l'illa deserta que H. s'ha fet habitable: l'ha convertit en un reducte autàrquic que resol amb eficiència les ineludibles necessitats físiques, tan feixugues per a aquelles existències a qui molesta constatar que la ment és presonera d'un cos capritxós.

Com havia suggerit Xavier de Maistre al *Voyage autour de ma chambre*, l'epopeia més real i perfectible és aquella que s'esdevé dins la closca d'un mateix: «l'important no és el que et passa, sinó el que imagines» (p. 177), assegura el narrador de *Robinson*. Si, com deia Joan Fuster, tota història és local, és difícil concebre un veïnatge més íntim que el d'un hom qualsevol amb el seu llit. La ment d'H. és un bullici de records,

hipòtesis i recreacions adulterades del que ha viscut i del que podria viure. Passa per la vida dels altres amb una voluntat extrema de no intervenció, amb un ecologisme patològic que consisteix a prendre del món només allò realment imprescindible i a deixar-hi, només, les conseqüències inevitables d'una existència rica i plena que comença cada dia quan acaba la jornada laboral de carter i arriba al llit de casa seva, d'on només el mouen, sempre a desgrat, les cites inevitables de la rutina, o l'excursionista operació Comando, que desencadena el seguit d'aventures que traven la novel·la. L'objectiu d'aquesta operació és posar remei a la intrusió que arriba de casa dels veïns en forma de música infernal que la filla adolescent ha decidit unilateralment que H. també ha d'escoltar, i que ell percep, és clar, com un setge ferotge a la calma tova del seu llit.

La sobrietat de la vida d'H. impregna la narració que, com deia més amunt, sembla que es construeix amb l'ambició suprema d'explicar una història i prou. Quin és l'ensenyament d'aquest propòsit, del tot coherent amb el text que en resulta? Que el poder d'una història en mans d'un narrador que tingui, com explicava Pagès Jordà a *Un tramvia anomenat text* (1998), a més de tècnica i talent, coses a dir, és universal i atemporal, com la gran literatura.

Pep Sanz Datzira
Universitat de Barcelona